

Pesten en schoolorganisatie

'Pesten' is een aanleiding om te kijken naar de *schoolorganisatie*, net zoals vraagstukken als passend onderwijs, ouderbetrokkenheid, talentontwikkeling en meer techniek in het basisonderwijs.

De grenzen van de conventionele schoolorganisatie zijn bereikt, ze staan verdere ontwikkeling en verbetering in de weg. Verschuiving van de bekende systeemgrenzen biedt nieuwe mogelijkheden om dergelijke vraagstukken aan te pakken.

Een school kan wezenlijk wat doen aan preventie tegen grensoverschrijdend gedrag en het bevordering van respectvol gedrag. Van de 'opbrengst' heeft de hele maatschappij plezier. Hierbij moeten we een kritische blik op de gangbare *schoolorganisatie* niet uit de weg gaan. De schoolorganisatie heeft namelijk een aantal elementen die op z'n minst niet helpen om pesten te voorkomen. Zoals:

- **Scholen zijn ingericht volgens het homogene ordeningsprincipe.**
Groepen kinderen van dezelfde leeftijd en met dezelfde kenmerken plaatsen we bij elkaar. We bieden de groep een uniforme leerroute aan. Indien een individueel kind buiten de groepsnorm valt, krijgt hij/zij een aangepast traject.
De impliciete boodschap die hiervan uitgaat is: 'als je meedoet/-kunt met de groep is het goed, als je afwijkt niet'.
Scholen zeggen wel dat ieder kind uniek is, maar we zien dat niet terug in geboden variaties in leerroutes, leerinhouden, tempo, tijd en vormen van begeleiding. Die zijn allen vormgegeven volgens een uniforme standaard - waar je buiten kunt vallen.
- **Leerlingen hebben geen medezeggenschapspositie in de schoolorganisatie.**
De juf/meester/directeur bepaalt. Gelukkig luisteren velen naar kinderen, maar het kind is afhankelijk van de goede wil van de leerkracht. Overmacht en onmacht kunnen zo gemakkelijk ontstaan. Zeker omdat het kind ook nog eens de 'lerende' is onder de verantwoordelijkheid en het toezicht van de leerkracht. De gevoelens die overmacht en onmacht oproepen zijn sterk gerelateerd aan pesten.
De impliciete boodschap die van autocratie uitgaat is: de sterkste heeft de macht, zo niet dan ben je onmachtig.
(Er zijn weliswaar scholen met een leerlingenraad of iets dergelijks, dat is een goede ontwikkeling. Echter, het gaat daarbij nooit om zeggenschap van het individuele kind, over zijn individuele situatie maar om de gehele populatie.)
Scholen zeggen wel dat ze kinderen opleiden om verantwoordelijkheid te leren nemen voor zichzelf, de ander en het andere, maar we geven kinderen die verantwoordelijkheid niet (in een begeleid groei-model).
- **Scholen zijn gericht op competitie.**
In allerlei schoolactiviteiten gaat het om 'de beste'. Of het nu de Cito is, de ontwerpwedstrijd voor een logo, de jaarlijkse sportdag of de voorleeswedstrijd. Het gaat vaak over competitie en winnen.
De boodschap die van competitie uitgaat is: de beste krijgt de eer, de ander verliest. Scholen zeggen wel dat het gaat om de eigen ontwikkeling van het kind, maar we vergelijken het kind voortdurend met andere kinderen.